

1918 Sovyet Anayasası: İşçi Sınıfının İlk Anayasası

*Bu eser, Rusya Sosyalist Federatif **Sovyet Cumhuriyeti** (RSFSC) anayasasının Rusça orijinalinden yapılan ilk ve tek çeviridir. Rusçadan çeviren: Fırat Sözeri*

• RUSYA SOSYALİST FEDERE SOVYET CUMHURİYETİ ANAYASASI: 1918

EMEKÇİ VE SÖMÜRÜLEN HALKIN HAKLARI DEKLERASYONU

• BÖLÜM 1

1. Rusya'nın işçi, asker ve köylü vekilleri sovyetlerinin bir cumhuriyeti olduğu ilan olunur. Tüm merkezi ve yerel iktidar bu sovyetlere aittir.

2. Rusya Sovyet Cumhuriyeti, sovyet ulusal cumhuriyetlerinin bir federasyonu olarak, özgür ulusların özgür bir birliği temelinde örgütlenir.

• BÖLÜM 2

3. Üçüncü Tüm Rusya İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyetleri Kongresi, insanın insan üzerindeki sömürsünün ortadan kaldırılması, insanlığın sınıflara bölünmesinin tamamıyla ortadan kaldırılması, sömürücülerin bastırılması, bir sosyalist toplumun kurulması ve her alanda sosyalizmin zaferinin kendisinin temel problemi olduğunu akılda tutarak aşağıdakilere karar vermiştir:

(a) Toprağın toplumsallaşmasını sağlamak amacıyla, topraktaki tüm özel mülkiyet ortadan kaldırılır ve tüm toprağın ulusal mülkiyet olduğu ilan edilir ve eski sahiplerine herhangi bir tazminat ödenmeksizin, herkesin işleme kapasitesi ölçütü üzerinden, çiftçiler arasında paylaşılır.

(b) Tüm ormanların, tüm toprağa bağlı zenginliklerin ve suların, canlı veya cansız tüm ekipmanların, model çiftliklerin ve tarımsal işletmelerin ulusal mülkiyet olduğu ilan edilir.

(c) İşçilerin sömürücüler üzerindeki iktidarını garantiye almak için ve tüm fabrikaların, madenlerin, demiryollarının ve diğer üretim ve taşıma araçlarının İşçilerin ve Köylülerin Sovyet Cumhuriyeti'nin mülkiyetine geçirilmesinin ilk adımı olarak, işçi kontrolüne ve Yüksek Ekonomi Konseyi'ne yönelik yasalar çıkarılır.

(d) Üçüncü Sovyetler Kongresi, Çarlık hükümeti, toprak ağaları ve burjuvazi tarafından yapılan borçlanmaların iptaline yönelik yasayı uluslararası bankacılığa ve mali sermayeye yönelik ilk darbe olarak değerlendirmektedir ve Sovyet Hükümeti'nin, sermayeye karşı uluslararası işçilerin kalkışmasının nihai zaferine kadar bu yolu sebatla izleyeceğine inanmaktadır.

(e) Sermayenin boyunduruğundan emekçi kitlelerin özgürleşmesinin bir koşulu olarak bankaların İşçilerin ve Köylülerin Hükümeti'nin mülkiyetine geçirilmesi kabul edilir.

(f) Toplumun asalak katmanını ortadan kaldırmak ve ülkenin ekonomik yaşamını örgütlemek amacıyla evrensel çalışma yükümlülüğü getirilir.

(g) Tüm iktidara sahip olmada işçi sınıfını güvenceye almak amacıyla ve sömürücülerin iktidarının yeniden tesisinin tüm ihtimallerini ortadan kaldırmak için tüm işçilerin silahlandırılacağı ve Sosyalist Kızıl Ordu'nun örgütleneceği ve mülk sahibi sınıfın silahsızlandırılacağı ilan olunur.

• BÖLÜM 3

4. Günümüzdeki, tüm savaşların en caniyane olanıyla yeryüzünü kana bulayan sermayenin ve emperyalizmin boyunduruğundan insanlığı özgürleştirme konusunda tam kararlılığını ifade eden

Üçüncü Sovyetler Kongresi, Sovyet Hükümeti'nin, tüm gizli anlaşmaları iptal etme, savaşan orduların işçi ve köylülerinin geniş çapta kardeşleşmelerini örgütleme ve halkların özgür kararı temelinde, ilhak ve tazminat olmaksızın genel bir demokratik barışa yönelik tüm çabayı gösterme konusundaki politikaları ile tamamıyla mutabıktır.

5. Aynı bakış açısıyla Üçüncü Sovyetler Kongresi, birkaç seçilmiş ulusun sömürücülerinin Asya'nın, sömürgelerin ve genel olarak küçük ülkelerin yüz milyonlarca çalışan nüfusunu köleleştiren burjuva uygarlığının barbar politikasına bir son vermede ısrar eder.

6. Üçüncü Sovyetler Kongresi, Halk Komiserleri Konseyi'nin, Finlandiya'nın tam bağımsızlığını ilan etme, İran'dan birlikleri çekmeye başlama ve Ermenistan'ın kendi kaderini tayin hakkını ilan etme politikasını destekler.

▪ BÖLÜM 4

7. Üçüncü Tüm-Rusya İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Kongresi, proletarya ile sömürücüleri arasındaki belirleyici savaşın gelişim süreci içinde sömürücülerin, Sovyet Hükümetinin herhangi kurumunda yer almamaları gerektiğini düşünmektedir. İktidar tümüyle emekçi kitlelere ve onların tam yetkili vekillerine -İşçi, Asker ve Köylü Vekilleri Sovyetleri'ne- ait olmalıdır.

8. Tüm Rusya halklarının emekçi sınıflarının bir birliğini – özgür ve gönüllü ve bu nedenle de çok daha eksiksiz ve güvenli- yaratma çabalarında Üçüncü Sovyetler Kongresi, her halkın işçi ve köylülerinin federal hükümete ve diğer federal Sovyet kurumlarına katılmak isteyip istemediklerini ve hangi temel üzerinden katılacaklarına karar vermelerini kendi Sovyetlerinin genel oturumuna bırakarak, kendisini Rusya Sovyet Cumhuriyeti'nin temel ilkelerini ilan etmekle sınırlar.

▪ BÖLÜM 5

RUSYA SOSYALİST FEDERE SOVYET CUMHURİYETİ ANAYASASININ GENEL HÜKÜMLERİ

9. Bu geçiş dönemi için hazırlanan Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti anayasasının temel problemi, insanın insanı sömürmesini ortadan kaldırmak ve ne bir sınıf ayrımının ne de bir otokrasi durumunun olmadığı sosyalizmi kurmak amacıyla, güçlü bir Tüm-Rusya Sovyet Otoritesi biçiminde, kentsel ve kırsal proletaryanın ve en yoksul köylülüğün bir diktatörlüğünü inşa etmektir.

10. Rusya Cumhuriyeti Rusya'nın tüm emekçi halkının özgür bir sosyalist toplumdur. Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti sınırları içindeki tüm iktidar kır ve kent Sovyetlerinde birleşmiş Rusya'nın emekçi halkına aittir.

11. Farklı bir yaşam biçimine ve ulusal karaktere sahip bölgelerin Sovyetleri, yerel Sovyet kongreleri ve onların yürütme organları tarafından yönetilen özerk bölgesel birliklerde birleşebilirler. Bu özerk bölgesel birimler Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'ne federal bir temelde katılırlar.

12. Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin en yüksek iktidarı Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'ne ve kongrenin toplantı dönemleri arasında Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'ne aittir.

13. İşçilere gerçek inanç özgürlüğünü sağlamak amacıyla, kilise devletten ve okul kiliseden ayrılır ve dinsel ve anti-dinsel propaganda hakkı her yurttaşa tanınır.

14. Emekçi kitlelerin ifade özgürlüğünü garantiye almak amacıyla, Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti basınının sermayeye olan tüm bağımlılığını ortadan kaldırır ve gazetelerin, broşürlerin, kitapların vs. yayınlanması için tüm teknik ve maddi araçları işçi sınıfının ve en yoksul köylülüğün hizmetine sunar ve bunların tüm ülkede özgür dağıtımını garanti eder.

15. İşçilerin özgür toplantılar gerçekleştirebilmeleri amacıyla Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti işçi sınıfına ve en yoksul köylülere döşeli salonlar tedarik eder ve bunların ısıtma ve aydınlatma sistemleri ile ilgilenir.

16. Mülk sahibi sınıfların ekonomik ve politik iktidarını yıkan ve böylece işçilerin ve köylülerin örgütlenme ve eylem özgürlüğünün yolunu tıkayan tüm engelleri ortadan kaldıran Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti, işçilere ve en yoksul köylülere, birleşmeye ve örgütlenmeye yönelik çabalarında maddi ve tüm diğer yardımları sunar.

17. İşçilerin bilgiye gerçek anlamda ulaşmasını garanti altına almak amacıyla Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti, işçilere ve en yoksul köylülere bütünüyle eksiksiz bedava eğitim sunmayı hedefler.

18. Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti çalışmayı cumhuriyetin her yurttaşının görevi olarak görür ve sloganı olarak şunu ilan eder: "Çalışmayan yemez."

19. Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti işçilerin ve köylülerin büyük devriminin kazanımlarını korumak için, anavatanı korumanın cumhuriyetin tüm yurttaşlarının görevi olduğunu ilan eder ve bu yüzden evrensel askerlik hizmetini başlatır. Devrimi savunmada silah taşıma hakkı sadece emekçi halka tanınır, ve çalışmayan unsurlar diğer askeri görevleri yerine getirmekle görevlendirilir.

20. Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti tüm ulusların işçilerinin dayanışmasının sonucu olarak, Rus yurttaşlarının tüm politik haklarını, Rusya Cumhuriyeti topraklarında yaşayan ve çalışan ve işçi sınıfına veya yanında başkasını çalıştırmayan köylülüğe ait olan tüm yabancılara tanır. Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti ayrıca, yerel Sovyetlere, bu kategorideki yabancılara karmaşık bir formalite olmaksızın vatandaşlık verme hakkını tanır.

21. Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti, politik veya

dinsel suçlar nedeniyle zulme uğrayan tüm yabancılara iltica hakkı tanır.

22. Irk ve ulus farkı gözetmeksizin tüm yurttaşların hak eşitliğini tanıyan Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti bu temeldeki tüm ayrıcalıkların ve yine ulusal azınlıkların bastırılmasının cumhuriyetin temel yasalarına aykırı olduğunu ilan eder.

23. Bir bütün olarak işçi sınıfının çıkarlarının rehberlik ettiği Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti, birey ve gurupları sosyalist devrimin zararına kullanabilecekleri haklardan mahrum bırakır.

SOVYET İKTİDARININ ÖRGÜTLENMESİ

▪ BÖLÜM 6

A. Merkezi İktidarın Örgütlenmesi

TÜM-RUSYA İŞÇİ, KÖYLÜ, KAZAK VE KIZIL ORDU TEMCİLCİLERİ SOVYETLERİ KONGRESİ

24. Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin en yüksek otoritesidir.

25. Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi kent sovyetlerinin (25.000 seçmene bir delege) temsilcilerinden ve alan (gubernia*) sovyet kongrelerinin (125.000 kişiye bir delege) temsilcilerinden oluşur.

Note 1: Tüm-Rusya Kongresi'nin toplanmasından önce bir alan (gubernia) kongresi toplanmazsa, Tüm Rusya Kongresi'ne delegeler ilçe (uzeyd**) kongrelerinden gönderilebilir.

Note 2: Tüm-Rusya Kongresi'nin toplanmasından önce bir bölgesel (**oblast*****) kongre toplanmışsa, Tüm-Rusya Kongresi'ne delegeler bölgesel kongre tarafından gönderilir.

26. Tüm-Rusya Kongresi, Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi

tarafından yılda en az iki defa toplantıya çağrılır.

27. Özel bir Tüm-Rusya Kongresi, Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi tarafından kendisine tanınan inisiyatifle veya cumhuriyetin üçte birinden daha az olmayan nüfusunu kapsayan yerel sovyetlerin talebi ile toplantıya çağrılır.

28. Tüm-Rusya Kongresi üye sayısı 200'den fazla olmayan Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'ni seçer.

29. Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'ne karşı tamamiyle sorumludur.

30. Kongrelerin toplanma arası dönemlerinde Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi cumhuriyetin en yüksek otoritesidir.

• BÖLÜM 7

TÜM-RUSYA MERKEZİ YÜRÜTME KOMİTESİ

31. Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi, Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin en yüksek yasama, yürütme ve denetim organıdır.

32. Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi genel açıdan İşçiler ve Köylüler Hükümeti'nin ve ülkedeki tüm sovyet otoritesinin organlarının faaliyetine yön verir ve sovyet anayasasının ve tüm rusya kongrelerinin ve sovyet iktidarının merkezi organlarının kararlarının işleyişini koordine eder ve düzenler.

33. Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi Sovyet Halk Komiserleri veya başka departmanlar tarafından sunulan tüm önlemleri ve önerileri değerlendirir ve yürürlüğe koyar ve ayrıca kendi kararname ve düzenlemelerini de çıkarır.

34. Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi, Tüm-Rusya Kongresi'ni toplantıya çağırır, bu dönemde Yürütme Komitesi faaliyetleri ve genel sorunlar üzerine raporunu sunar.

35. Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi, Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin işlerinin genel idaresi amacıyla bir Halk Komiserleri Konseyi kurar, ve ayrıca farklı dalların yönetimi amacıyla departmanlar (Halk Komiserlikleri) kurar.

36. Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'nin üyeleri farklı departmanlarda (Halk Komiserliklerinde) çalışırlar veya Tüm Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'nin özel talimatlarını yerine getirirler.

• BÖLÜM 8

HALK KOMİSERLERİ KONSEYİ

37. Halk Komiserleri Konseyi, Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin işlerinin genel idaresi ile görevlidir.

38. Bu görevin yerine getirilmesi için Halk Komiserleri Konseyi genel anlamda kararnameler, kararlar ve talimatnameler hazırlar ve devlet işlerinin uygun ve hızlı yürütülmesi için tüm gerekli adımları atar.

39. Halk Komiserleri Konseyi tüm kararlarını ve talimatnamelerini acil bir şekilde Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'ne bildirir.

40. Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi, Halk Komiserleri Konseyi'nin tüm talimatnamelerini ve kararlarını iptal etme veya askıya alma hakkına sahiptir.

41. Halk Komiserleri Konseyi'nin büyük politik önemi olan tüm talimatnameleri ve kararları, gözden geçirilmesi ve onaylanması için Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'ne gönderilir.

Not: Acil yerine getirilmesi gereken önlemler Halk Komiserleri Konseyi tarafından doğrudan yürürlüğe konabilir.

42. Halk Komiserleri Konseyi'nin üyeleri farklı Halk Komiserliklerinin başında bulunur.

43. Onyeddi Halk Komiseri vardır: (a) Dışişler; (b) Ordu; (c) Donanma; (d) İşçişler; (e) Adalet; (f) Emek; (g) Sosyal Refah; (h) Eğitim; (ı) Posta ve Telgraf; (i) Ulusal İşler; (j) Finans; (k) İletişim Yolları; (l) Tarım; (m) Ticaret ve Sanayii; (n) Ulusal Tedarik; (o) Devlet Kontrolü; (ö) Yüksek Ekonomi Konseyi; (p) Kamu Sağlığı.

44. Her komiserin, başkanlık ettiği bir birliği (komite) vardır, bu birliğin üyeleri Halk Komiserleri Konseyi tarafından atanır.

45. Bir Halk Komiseri, kendi komiserliğinin yetki alanı içindeki tüm sorunlarda karar verme hakkına sahiptir ve kararını birliğe rapor etmelidir. Eğer bazı kararlarda birlik komiser ile mutabık değilse, durumu, kararın yürütülmesini durdurmaksızın, Halk Komiserleri Konseyi'nin yürütme üyelerine veya Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'ne şikayet edebilir.

Birliğin tek tek üyeleri de bu hakka sahiptirler.

46. Halk komiserleri Konseyi, Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'ne ve Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'ne karşı her bakımdan sorumludur.

47. Halk Komiserleri ve Halk Komiserliği'nin üyeleri Halk Komiserleri Konseyi'ne ve Tüm Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'ne karşı her bakımdan sorumludur.

48. Halk Komiseri ünvanı sadece, Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin genel işlerinden sorumlu Halk Komiserleri Konseyi'nin üyelerine aittir ve başka herhangi bir merkezi veya yerel sovyet iktidarı temsilcisi tarafından kullanılamaz.

• BÖLÜM 9

TÜM-RUSYA KONGRESİ'NİN VE TÜM-RUSYA MERKEZİ YÜRÜTME KOMİTESİ'NİN YETKİ ALANI İÇİNDEKİ İŞLER

49. Tüm-Rusya Kongresi ve Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi aşağıdaki devlet sorunları ile uğraşır:

- (a) Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti anayasasının onaylanması ve değiştirilmesi;
- (b) Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin tüm iç ve dış politikasının genel yönü;
- (c) Sınırların belirlenmesi ve değiştirilmesi, ayrıca Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti toprağının devredilmesi;
- (d) Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'ne ait bölgesel birimlerin sınırlarının belirlenmesi ve onlar arasındaki sorunların çözüme kavuşturulması;
- (e) Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'ne yeni üyelerin kabulü ve ondan herhangi bir parçanın ayrılmasının tanınması;
- (f) Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin toprağının genel yönetsel bölüşümü ve bölgesel birimlerin onaylanması;
- (g) Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti toprakları üzerinde ağırlık ve ölçü birimi sistemi ve para sisteminin oluşturulması ve değiştirilmesi;
- (h) Dış ilişkiler, savaş ilanı ve barış anlaşmalarının onaylanması;
- (ı) Kredi alma, ticari ve mali anlaşmalar yapma;
- (i) Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nde ulusal ekonomi ve onun farklı dallarına yönelik bir temel ve genel bir planın hazırlanması;
- (j) Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin bütçesinin onaylanması;
- (k) Vergilerin toplanması ve yurttaşların devlete karşı görevlerinin belirlenmesi;
- (l) Silahlı güçlerin örgütlenmesi için temellerin yaratılması;
- (m) Devlet mevzuatı, yargısal örgütlenme ve prosedür, sivil ve

ceza mevzuatı, vs.;

(n) Tek tek Halk Komiserleri'nin veya bütün konseyin atanması ve görevden alınması,

ayrıca Halk Komiserleri Konseyi'nin başkanının onaylanması;

(o) Rusya vatandaşlığı tanıma ve iptal etme ve yabancıların haklarını tespit etme;

(ö) Bireysel ve genel af ilan etme hakkı

50. Yukarıda bahsedilen konuların dışında, Tüm-Rusya Kongresi ve Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi kendi kararlarına uygun olarak dikkatlerini gerektiren tüm diğer işlerden sorumludur.

51. Aşağıdaki konular sadece Tüm-Rusya Kongresi'nin yetki alanına girmektedir:

(a) Sovyet Anayasası'nın temel prensiplerinin onaylanması ve değiştirilmesi;

(b) Barış anlaşmalarının onaylanması.

52. 49.bölümün (c) ve (h) paragraflarında belirtilen konular sadece kongrenin toplanmasının mümkün olmadığı durumlarda Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi tarafından ele alınabilir.

• BÖLÜM 10

B. Yerel Sovyetlerin Örgütlenmesi

SOVYET KONGRELERİ

53. Sovyet Kongreleri aşağıdaki biçimde oluşur:

a. Şehir sovyetlerinin ve ilçe kongrelerinin, 25.000 kişiye bir delege, ve şehirler için 5.000 seçmene bir delege temelinde, bölgeden delegelerin toplam olarak 500'den fazla olmayacağı biçimde, temsilcilerinin ; veya alan kongreleri doğrudan bölgesel kongreden önce gerçekleştirilirse, aynı

temelde seçilmiş alan sovyet kongrelerinin temsilcilerinin bölgesel (oblast) kongreleri.

b. Şehir sovyetlerinin ve volost kongrelerinin, 10.000 kişiye bir delege, ve şehirler için 2.000 seçmene bir vekil temelinde, alan (gubernia) delegelerinin toplam olarak 300'den fazla olmayacağı biçimde, temsilcilerinin alan (gubernia) kongreleri. Eğer ilçe sovyet kongreleri doğrudan alan kongresinden önce gerçekleştirilirse seçimler, ilçe yerine Volost**** kongreleri tarafından aynı temelde yürütülür.

c. Köy sovyetlerinin temsilcilerinin, 1.000 kişiye bir delege, ilçeden (uzeyd) delegelerin toplam olarak 300'den fazla olmayacağı biçimde, temsilcilerinin ilçe (uzeyd) kongreleri.

d. Volost'un tüm köy sovyetlerinin, her sovyetin 10 üyesine bir delege temelinde, temsilcilerinin volost kongreleri.

Not 1: Nüfusu 10.000'i geçmeyen kasaba sovyetlerinin temsilcileri ilçe kongrelerinde hazır bulunurlar; nüfusları 1000'den daha az olan köy sovyetleri ilçe kongresine delege seçmek için birleşirler.

Not 2: 10 kişiden daha az üyesi olan köy sovyetlerinin herbiri volost kongresine birer temsilci gönderir.

54. Sovyetlerin kongreleri ilgili yürütme komitesi tarafından, kendisine tanınan yetki üzerine veya ilgili bölgenin toplam nüfusunun üçte birden az olmayan kısmını kapsayan yerel sovyetlerin talebi ile toplantıya çağrılır. Her durumda bölgelerde yılda en az iki defa, iller ve ilçelerde üç ayda bir ve kırsal bölgelerde ayda bir toplanılır.

55. Her sovyet kongresi (bölge, il, ilçe, kır) kendi yürütme organını seçer. Komitenin üye sayısı (a) bölgeler ve iller için yirmibeşi; (b) bir ilçe için yirmiyi; (c) bir kır bölgesi için onu geçemez. Yürütme komitesi kendisini seçen kongreye karşı sorumludur.

56. İlgili bölgelerin sınırları içerisinde kongre en yüksek otoritedir; kongrelerin toplanmaları arasındaki dönemlerde yürütme komitesi en yüksek otoritedir.

• BÖLÜM 11

SOVYET VEKİLLERİ

57. Sovyet vekilleri aşağıdaki gibi belirlenirler;

(a) Şehirlerde her 1000 kişi için bir vekil; toplamda elli üyeden aşağı ve bin üyeden yukarı olmamalıdır.

(b) 10.000'den daha aşağı nüfusu olan tüm diğer yerleşkelerde (kasabalar, köyler, mezralar vs.) her yüz kişiye bir vekil; her yerleşkede toplamda üçten aşağı ve elliden yukarı olmamalıdır. Vekilliğin süresi üç aydır.

Not: Küçük kırsal kesimlerde mümkün olduğunda tüm sorunlar hakkında seçmenlerin genel toplantısında karar verilir.

58. Sovyet Vekilleri mevcut sorunlarla uğraşmaları için bir yürütme komitesi seçerler; yürütme komitesi kırsal bölgelerde beş üyeden fazla olamaz, şehir sovyetlerinin her elli üyesi [yürütme komitesine] bir üye seçer, fakat kümelenmiş yerlerde [yürütme komitesi] üçten daha az ve onbeşten (Petrograd ve Moskova için kırktan) daha fazla olamaz. Yürütme komitesi kendisini seçen sovyete karşı her yönüyle sorumludur.

59. Sovyet vekilleri yürütme komitesi tarafından, kendisine tanınan inisiyative dayanılarak, veya üçte birden daha az olmayan sovyet üyelerinin çağrısı ile, her durumda şehirlerde en az haftada bir ve kırsal kesimde haftada iki defa, toplantıya çağrılır.

60. Kendi yetki alanında sovyet, ve bölüm 57'deki notta belirtilen durumlarda seçmenlerin toplantısı belirtilen bölgedeki en yüksek otoritedir.

• BÖLÜM 12

YEREL SOVYET ORGANLARININ YETKİ ALANI

61. Sovyet iktidarının bölge, il, ilçe ve kırsal organları ve ayrıca Sovyet Vekilleri aşağıdaki görevleri yerine getirmek zorundadırlar:

(a) Sovyet iktidarının daha yüksek ilgili organlarının talimatlarını yerine getirmek;

(b) İlgili alanın kültürel ve ekonomik standardını yükseltmek için tüm adımları atmak;

(c) Kendi alanında yerel önemi olan tüm sorunlar hakkında karar vermek;

(d) Kendi alanındaki tüm sovyet faaliyetini koordine etmek.

62. Sovyet kongreleri ve onların yürütme komiteleri, yerel sovyetlerin faaliyetlerini kontrol etme (yani bölge kongreleri ilgili bölgenin tüm sovyetlerini, alan (gubernia) kongreleri ilgili alanın tüm sovyetlerini, şehir sovyetleri istisna olmak üzere, vs.) hakkına sahiptirler; bölge ve alan kongreleri ve onların yürütme organları, ek olarak, bölgelerinin sovyetlerinin kararlarını, önemli meselelerde merkezi sovyet otoritesine bildirerek, iptal etme hakkına sahiptirler.

63. Sovyet otoritesinin organları tarafından kendi önlerine konan görevleri yerine getirmek için şehir ve köy sovyetleri ve bölge (volost), alan (gubernia), ilçe (uyezd) ve volost yürütme komiteleri uygun departmanlar kurarlar ve başkanlarını atarlar.

• BÖLÜM 13

64. Seçim günü 18 yaşını doldurmuş aşağıdaki tüm Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin yurttaşları, din, ulus, cinsiyet, mesken vs. farkı gözetilmeksizin seçme ve seçilme hakkına sahiptirler.

a. Üretken ve toplumsal açıdan faydalı emek yoluyla

geçimlerini kazananlar (ve ayrıca ev içi işlerde çalışan ve böylece diğerlerinin üretken bir biçimde çalışmasını mümkün kılanlar), yani sanayi, ticaret ve tarımda vs. istihdam olan tüm gurup ve kategorilerdeki ücretli ve maaşlı işçiler ve kâr için işçi çalıştırmayan köylüler ve Kazak çiftçileri;

b. Sovyet ordusunun ve donanmasının askerleri;

c. Belli bir dereceye kadar iş göremez durumda olan, bu maddenin (a) ve (b) paragraflarında belirtilen kategoriye dahil olanlar.

Not 1. Yerel sovyetler, merkezi otoritenin onayına tabi olarak, bu maddede belirtilen yaş sınırını düşürebilirler.

Not 2. Yabancı yerleşimciler ile ilgili, 20. maddede (ikinci bölüm) belirtilen kişiler oy hakkına sahiptirler.

65. yukarıda belirtilen kategorilerden birine ait olsalar dahi aşağıdakilerin seçme ve seçilme hakları yoktur:

a. Kâr için kiralık işçi çalıştıranlar;

b. Sermaye üzerinden faiz, işletmelerden kâr, mülkiyetten kazanç vs. gibi haksız gelir üzerinden yaşamlarını sürdürenler;

c. Özel tüccarlar ve ticari komisyoncular;

d. Keşişler ve papazlar;

e. Eski polisin, özel jandarma birliğinin ve gizli siyasi polis departmanının çalışanları ve ajanları ve eski imparatorluk ailesinin üyeleri;

f. Yasal prosedür yoluyla deli oldukları ilan onunan kişiler ve vesayet altında bulunanlar;

(g) Bencil ve onursuz suçlarından dolayı bir sovyet tarafından yurttaşlık haklarından mahrum bırakılan kişiler kendilerine biçilen ceza süresi içerisinde [oy kullanamazlar.]

• BÖLÜM 14

Seçimlerin Yapılması

66. Seçimler, yerleşik geleneklere göre, yerel sovyetlerin belirlediği günde gerçekleştirilir.

67. Seçimler bir seçim komisyonunun ve bir yerel sovyet temsilcisinin hazır bulunması koşullarında yapılır.

68. Sovyet otoritesinin bir temsilcisinin hazır bulunmasının teknik olarak imkansız olduğu durumlarda seçim komisyonu başkanı, veya, onun da yokluğunda, seçim kurulunun başkanı onun yerini alır.

69. Seçim sonuçları bir zabıta kaydedilir ve seçim komisyonu üyeleri ve sovyet temsilcisi tarafından imzalanır.

70. Seçimlerin yürütülmesine ve sendikaların ve diğer işçi örgütlerinin seçime katılmasına ilişkin detaylı prosedür Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'nin yayınladığı talimatnameler doğrultusunda yerel sovyetler tarafından belirlenir.

• BÖLÜM 15

Seçimlerin Doğrulanması ve İptali ve Vekillerin Geri Çağrılmaları

71. Seçimlerin yürütülmesine ilişkin tüm materyal ilgili sovyete teslim edilir.

72. Sovyet seçim sonuçlarını doğrulaması için bir komisyon atar.

73. Komisyon bulgularını sovyete rapor eder.

74. Sovyet ihtilaflı adaylar sorununu karara bağlar.

75. Sovyet bir adayı reddederse seçimlerin tekrarlanmasına karar verir.

76. Eğer seęimlerin bir bütün olarak sorunlu olduğu görülürse bir üst sovyet otoritesi tarafından geęersizlięine karar verilebilir.

77. Seęimlerin geęersizlięine karar verme ile ilgili en yüksek otorite Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'dir.

78. Sovyete bir vekil gönderen seğmenler, genel kurallara uygun olarak, onu her zaman geri çağırma ve yeniden seçim yapma hakkına sahiptirler.

• BÖLÜM 16

79. Proletarya diktatörlüğünün mevcut geçiş döneminde Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin temel amacı burjuvazinin mülksüzleştirilmesi ve değerlerin üretimi ve paylaşımı alanında cumhuriyet yurttaşlarının evrensel eşitliği için koşulları hazırlamaktır. Bu yüzden sovyet cumhuriyetinin yerel ve ulusal ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli olan tüm araçları sovyet iktidarının tassarrufuna vermeyi amaçlar, özel mülkiyet hakkı alanına müdahale etmekten geri durmaz.

80. Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin devlet gelirleri ve harcamaları devlet bütçesinde birleřtirilir.

81. Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi veya Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi hangi gelirlerin ve yükümlülüklerin devlet bütçesinin payına düşeceğini ve hangilerinin yerel sovyetlerinin tasarrufuna bırakılacağını belirlerler ve vergilendirmenin sınırlarını belirlerler.

82. Sovyetler vergileri sadece yerel ihtiyaçlar için toplarlar. Devlet ihtiyaçları devlet hazinesi fonlarından karşılanırlar.

83. Devlet bütçesinde yeri olmadığı veya merkezi otoritenin özel bir kararı olmadığı sürece hiçbir harcama devlet hazinesinin kaynaklarından yapılmaz.

84. Genel devlet ihtiyaçları için harcanması amacıyla yerel

sovyetler ilgili Halk Komiserlikleri üzerinden Devlet Hazinesi fonlarından kredi alırlar.

85. Devlet hazinesinden sovyetlere tahsis edilmiş, ve ayrıca yerel ihtiyaçlar için ayrılmış tüm krediler kendi bütçelerinde belirtildiği biçimde harcanırlar ve Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Konseyi'nin özel bir kararı olmaksızın başka bir amaçla kullanılamazlar.

86. Yerel sovyetler yerel ihtiyaçlara yönelik yıllık ve yarım yıllık gelirlerin ve harcamaların tahminlerini belirler. İlçe (uzeyd) kongrelerine katılan köy, volost ve şehir sovyetlerinin ve sovyet iktidarının ilçe (uzeyd) organlarının tahminleri ilgili alan (gubernia) ve bölge (oblast) kongreleri veya onların yürütme komiteleri tarafından onaylanır; sovyet iktidarının şehir, alan (gubernia) ve bölge organlarının tahminleri Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi ve Halk Komiserleri Konseyi tarafından onaylanır.

87. Tahminlerde belirtilmeyen harcamaların ortaya çıkması veya tahsis edilenin yetersiz kalması durumunda sovyetler ilgili Halk Komiserliği'nden ek ödenek talebinde bulunabilir.

88. Yerel kaynakların yerel ihtiyaçları karşılamakta yetersiz olduğu durumlarda Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi veya Halk Komiserleri Konseyi'ne başvurularak devlet bütçesinden gerekli mali destek alınabilir.

• BÖLÜM 17

89. Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin arması, kabzaları çapraz, aşağıyı gösteren, güneşin doğuşunda kızıl bir alan üzerinde sarı, ve çevresi bir buğday çelengi ve yazılarıyla (Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti, Tüm Ülkelerin Proleterleri Birleşiniz!) çevrilmiş bir orak ve bir çekiçten oluşmaktadır.

90. Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nin ticari, donanma ve ordu bayrağı ve simgesi, kırmızı bez ve onun sol

üst köşesinde sarı harflerle 'RSFSR' veya kelimelerle 'Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'nden oluşmaktadır.

İmzacılar

Beşinci Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi ve Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi başkanı – J. Sverdlov.

Yürütme görevlileri, Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi-T.I. Teodorovitch, F.A. Rosin, A.P. Rosenholx, A.C. Mitrofanov, K.G. Maximov.

Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi sekreteri – V.A. Avamessov.

1918 Tarihli RSFSC Anayasasındaki Değişiklikler *****

İç savaş ve emperyalist devletlerin askeri müdahalesi döneminde RSFSC anayasasında bazı değişiklikler ve eklemeler kabul edildi. Örneğin, Aralık 1919'da toplanan yedinci Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi, Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi Prezidyumu'na yasal onay verdi, yetkilerini belirledi ve Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'nin iki ayda bir toplanması gerektiğini karara bağladı.

Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi Prezidyumu, Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'nin oturumlarını yönetti, yürütme komitesi tarafından kabul edilen kararların yerine getirilmesini denetledi, merkezi ve yerel organların faaliyetlerini yönlendirdi, af hakkını kullandı ve bir dizi diğer idari meseleye karar verdi. Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'nin oturumları arasındaki dönemde Prezidyum, Halk Komiserleri Konseyi'nin kararlarını onaylama veya geri çevirme, Halk Komiserleri Konseyi'nin tavsiyesi üzerine Halk Komiserleri'ni atama, idari-topraksal bölümlere ilişkin sorunlara karar verme, ve Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'nin toplanmasına ve Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi oturumlarına yönelik hazırlık yapma haklarına sahipti.

Yedinci Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'nin kararına göre,

gubernia, uzeyd ve volost sovyet kongreleri tarafından seçilen yürütme komiteleri, ilgili sovyet kongrelerinin toplanmaları arasındaki dönemlerde sovyet devleti iktidarının en yüksek organları olarak değerlendirilmekteydi. Gubernia yürütme komiteleri, kendi yetki alanlarındaki tüm hükümet kurumlarının faaliyetlerini (bölgedeki orduya ait kurumlar istisna olmak üzere) gözlemleme ve denetleme noktasında güçlendirildi, ve bu gözlemleme ve denetlemenin sonuçlarını acil olarak ilgili merkezi organa rapor etmeye yükümlü kılındı.

Sekizinci Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'nin, 29 Aralık 1920'de kabul edilen "Sovyetlerin Daha Fazla Gelişimi Hakkında" kararı ile, Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi Prezidyumu'nun yetkileri genişletildi. Prerzidyum, Halk Komiserleri Konseyi'nin kararlarını geri çevirmeye, ve Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi adına gerekli idari kararları almaya yetkili kılındı; aynı zamanda faaliyetlerini Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi'nin düzenli oturumlarına rapor etme ile yükümlü kılındı.

Sekizinci Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi, Halk Komiserleri Konseyi'nin yetkilerini de genişletti. Kongrenin kararı, askeri işlere ilişkin yasalar da dahil olmak üzere ulusal önemdeki tüm acil kararnamelerin ve önlemlerin, ve yine uluslararası ilişkiler alanında, Rusya Sosyalist Federe Sovyet Cumhuriyeti'ne bazı yükümlülükler yükleyebilecek önlemlerin Halk Komiserleri Konseyi tarafından değerlendirileceğini ve kabul edileceğini ifade etmektedir. Konsey, Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi, **Tüm**-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi ve Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi Prezidyumu ile birlikte, ulusal önemdeki yasaları kabul etme hakkına sahipti. Halk Komiserlikleri sadece, Tüm-Rusya Merkezi Yürütme Komitesi ve onun Prezidyomu ve Halk Komiserleri Konseyi'nin çerçevesini kesin olarak çizdikleri, kendi yetki alanlarının sınırları içinde kararlar verebilir ve talimatlar yayınlayabilirlerdi.

Sekizinci Tüm-Rusya Sovyetler Kongresi'nin kararına göre, gubernia yürütme komiteleri, sadece olağanüstü durumlarda Halk

Komiserleri'nin verdikleri bazı talimatları yerine getirmeyi askıya alma haklarına sahiplerdi.

Kuşku yok ki, yukarıda belirtilen tüm değişiklikler RSFSC anayasasının temel ilkelerini bütünüyle etkiledi.

Dipnotlar:

*Gubernia:Sovyetler Birliği'nde idari ve topraksal bir alt bölüm.

** Uzeyd: Rusya'da bir idari altbölüm. ... 13. yüzyıldan beri kullanılmaktadır. Orijinal olarak birkaç volostun toplamını ifade eder.

***Oblast: Rusça bir kelimedir. Eyalet ve bölge anlamına gelmektedir. SSCB döneminde önemli bir yere sahip bu yerleşim birimleri özerk cumhuriyet kavramından sonra gelirdi.

****Volost: Rusya'da birkaç köy ve mezradan oluşan bir köy topluluğu.

Rusya'nın büyük bölümünde, bir gurup köylüden veya köy topluluklarından meydana gelen bir yerel hükümet bölümü.

*****A. Denisvo ve M. Kirichenko, Soviet State Law (Moskova: Foreign Languages Publishing House, 1960), s. 50-52.